

Průzkum ESET: Češi chtějí občanský průkaz v chytrém telefonu, aplikaci eDoklady chce využívat polovina z nás

12.6.2024 - Lucie Mudráková | ESET software

Praha, 12. června 2024 - Polovina uživatelů a uživatelék v Česku je připravena využívat aplikaci eDoklady k prokazování své totožnosti. Podle posledního průzkumu společnosti ESET, který byl zaměřen právě na všeobecné povědomí o této alternativě ke klasickým občanským průkazům, však zatím třetina dotázaných neví, kdy aplikaci začne využívat. Desetina dotázaných pak netuší, o co se jedná. Obecně jsou dle průzkumu ochotnější využívat aplikaci více muži než ženy, kteří také častěji vidí její výhody. Lidé obecně pozitivně hodnotí především usnadnění identifikace bez nutnosti mít u sebe plastovou verzi dokladu, rychlost a efektivitu prokazování. Naopak se nejvíce obávají kybernetických útočníků a ztráty dat, rizika zneužití elektronické verze dokladu anebo přílišného dohledu nad jejich soukromím ze strany státu. V otázkách kybernetické bezpečnosti si uživatelé již uvědomují riziko stahování aplikací mimo oficiální obchody a distribuční místa. Větší část z nich chrání svá zařízení zámkem či potvrzováním operací za využití biometrických údajů. Bezpečnostní software využívá na svých mobilních telefonech ale pouze třetina.

Podle výsledků průzkumu již polovina dotázaných využívá nebo plánuje využívat aplikaci eDoklady v prokazování své identity na úřadech (53 %). Třetina dotázaných (34 %) naopak odpovídala, že aplikaci nevyužívá a desetina pak uvedla, že netuší, o jakou aplikaci se jedná (10 %). Byly to přitom nejvíce ženy ve věkové kategorii 31–40 let, které aplikaci eDoklady neznají. Obecně a napříč věkovými kategoriemi se o aplikaci eDoklady více zajímají muži, jsou to také spíše oni, kdo již aplikaci využívá nebo ji plánuje využívat.

„Aplikace eDoklady umožňuje občanům prokazovat svoji totožnost bez nutnosti mít u sebe fyzickou podobu dokladu, a je tak jedním z důležitých kroků na cestě k digitalizaci státu. Všechny údaje z občanského průkazu mohou mít lidé díky aplikaci ve svém chytrém telefonu a snadno je kopírovat například do webových formulářů,“ vysvětluje Vladimíra Žáčková, specialistka kybernetické bezpečnosti společnosti ESET. „Od ledna 2024 se mohou lidé prokazovat pomocí aplikace na ministerstvech a dalších úřadech jako např. ČSÚ, ÚOOÚ nebo NÚKIB. Od letošního července bude prokazování elektronickým dokladem možné u dalších státních orgánů, krajů a obcí s rozšířenou působností, kam patří třeba policie, soudy, úřady práce nebo pobočky Czech POINTu. Od začátku příštího roku 2025 bude potom ověření identity pomocí eDokladů možné u ostatních orgánů veřejné moci i soukromých osob, tedy v bankách, na poště, ve školách nebo u volební komise,“ upřesňuje Žáčková.

S ohledem na postupné rozšiřování míst, kde se bude možné pomocí aplikace prokazovat, se dle průzkumu třetina uživatelů a uživatelék ještě nerozhodla, kdy přesně začne aplikaci používat (33 %). U rozhodnutých respondentů jich nejvíce odpovídalo, že ji mají již nainstalovanou od letošního ledna (18 %). Pětina dotázaných (22 %) ji neplánuje využívat vůbec – odpovídali tak především lidé ve věku 51–65 let. Mezi největší obavy spojené s využíváním aplikace patří jednoznačně riziko kybernetických útoků a krádeže dat v aplikaci. Jako pomyslný protipól pak uživatelé uváděli tu výhodu, že s aplikací již nebudou muset nosit plastovou verzi dokladu.

„Lidé se v souvislosti s využíváním aplikace eDoklady obávají toho, že jejich data z občanského průkazu mohou být odcizena nebo ohrožena kybernetickými útoky. Bohužel takové riziko hrozí téměř

u každé aplikace, kterou máme v telefonu a která používá nebo uchovává naše osobní údaje. Uživatelé sami mohou přispět ke snižování kybernetických hrozeb tím, že budou dodržovat obecné zásady zabezpečení telefonu, např. používání zámku obrazovky nebo spolehlivého antivirového řešení," radí Žáčková. „Další bezpečnostní funkce jsou zajištěny na straně aplikace. Patří mezi ně například přihlášení do aplikace pomocí biometrických údajů, odhlášení při delší neaktivitě nebo zamezení možnosti pořizovat v aplikaci snímky obrazovky," doplňuje Žáčková.

Nejsou to však jen kybernetické útoky a krádeže dat (41 %), kterých se v Česku v souvislosti s novým způsobem prokazování totožnosti bojíme. Dotázaní jako další obavy uváděli odcizení nebo ztrátu telefonu a následné zneužití dokladu (34 %), přílišný dohled státu nad soukromím (27 %) nebo obavu z nedostatečné úrovně zabezpečení dat ze strany státu (25 %). Čeští uživatelé a uživatelky se pak také obávají situací, které jsou spojené s jejich chytrým telefonem – že se telefon může vybit a nebude možné identifikaci provést (25 %), anebo že vlivem nedostupného signálu a mobilních dat může být aplikace eDoklady nefunkční (24 %). Více než pětina však žádné obavy nemá. Míra obav rostla u dotázaných spolu s růstem jejich věku.

„Aplikace eDoklady vyžaduje pro ověření vaší totožnosti přístup k funkci bluetooth a fotoaparátu vašeho telefonu. Pro ověření je totiž nutné naskenovat QR kód příslušného úřadu nebo autority a prostřednictvím bluetooth s ním sdílet svoje údaje," říká Vladimíra Žáčková. „Aplikacím bychom vždy měli udělovat pouze minimální oprávnění. V případě aplikace eDoklady je dokonce možné povolit přístup k fotoaparátu a bluetooth pouze při samotném ověření, není nutné mít tato oprávnění zapnutá neustále," radí Žáčková.

Naopak na otázku, jaké výhody vidí v elektronickém prokazování totožnosti, dotázaní uváděli především odpadnutí nutnosti nosit s sebou plastovou verzi dokladu (45 %), rychlost a efektivitu digitálního prokazování (29 %) nebo snadnější identifikaci v bankách nebo dalších institucích (22 %). To, že je tato verze identifikačního dokladu bezpečnější, si však myslí jen 14 % dotázaných. Třetina pak nevidí žádné výhody, a to opět především z řad nejstarších respondentů ve věku 51–65 let.

„Digitální doklad může být za jistých okolností bezpečnější než fyzický, a to třeba v případě jeho odcizení nebo pokusu o padělání. Pokud uživatel ztratí telefon nebo je mu odcizen, musí zloděj prolomit ještě další bezpečnostní kontroly, než se dostane k údajům z občanského průkazu. Jde zejména o zámek telefonu a aplikace. Uživatelé ale mají také možnost ztracený či odcizený telefon na dálku vymazat," říká Žáčková.

Kromě aplikace eDoklady využívají uživatelé v Česku k digitálnímu ověření také bankovní identitu (70 %), datovou schránku (30 %), MojeID (19 %), Mobilní klíč eGovernmentu (15 %) či aplikaci eObčanka (11 %). Právě pomocí těchto způsobů je možné ověřit svoji totožnost online a přidat občanský průkaz do aplikace eDoklady.

K ochraně chytrého telefonu přistupují uživatelé dle výsledků průzkumu různě. Jako nejčastější způsob ochrany dat uváděli zamykání obrazovky pomocí biometrických údajů – otiskem prstu nebo snímkem obličeje (50 %). Mezi další časté bezpečnostní návyky patří pravidelné aktualizace operačního systému telefonu i aplikací (48 %), stále je však časté také zamykání obrazovky telefonu pomocí gesta (24 %) nebo PINu (45 %). Právě zadávání kódu PIN je preferovaný způsob zámku a ověřování v chytrém telefonu pro uživatele a uživatelky nad 50 let. Dotázaní dále také uváděli, že dbají na fyzickou bezpečnost zařízení (45 %), tedy že hlídají, aby telefon nezůstal nikde ležet bez dozoru. I přes výše zmíněné způsoby ochrany dat v mobilním zařízení však jen třetina uživatelů a uživatelek (33 %) uvedla, že má ve svém telefonu nainstalovaný bezpečnostní program.

„Zamykání telefonu jakýmkoliv způsobem je v dnešní době již nutnost. Ověřování pomocí biometrických údajů je nejvyužívanější a také nejbezpečnější variantou, která je dnes dostupná na

téměř všech chytrých telefonech. Pokud používáte k zamknutí obrazovky PIN, volte náhodnou sérii čísel, nikoliv konkrétní datum, které navíc nějakým způsobem souvisí s vašimi osobními údaji. Pokud to telefon umožňuje, volte raději šestimístný PIN namísto základních čtyř čísel," radí Vladimíra Žáčková.

Neméně důležitá je i naše vlastní obezřetnost. Častým zdrojem hrozeb totiž mohou být samotné aplikace obsahující škodlivé kódy nebo adware. Riziko je pak větší především u neoficiálních verzí aplikací z neověřených internetových obchodů nebo úložišť. V této otázce má již většina uživatelů základní povědomí o rizicích, a stahuje tak aplikace z oficiálních obchodů Google Play nebo App Store (74 %), nebo z důvěryhodných zdrojů, jako jsou webové stránky úřadů (20 %). Dbají na to především starší uživatelé. Mladší ročníky si aplikace vybírají zase na základě recenzí a doporučení. Hodnocení v oficiálních obchodech pomáhá s rozhodováním 23 % dotázaným. Dalších 17 % pak dá na recenze jiných uživatelů a 12 % se rozhoduje podle doporučení známých a rodiny. Pro část respondentů je při výběru také důležité, jak nakládá aplikace s jejich údaji (13 %), nebo historie incidentů a chyb aplikace (11 %).

„K instalaci aplikací přistupují čeští uživatelé zodpovědně a tři čtvrtiny z nich je stahují pouze z oficiálních obchodů. Dobrou praxí by mělo být také další prověření aplikace a jejího vývojáře před samotnou instalací, projít recenze a hodnocení ostatních uživatelů, ale nejen to. Stále více by nás mělo zajímat, jaká data potřebuje aplikace ke svému fungování a jak dále s našimi údaji nakládá, jestli je sdílí s třetími stranami nebo využívá dále například pro marketingové účely,“ uzavírá Vladimíra Žáčková z ESETu.

Sběr dat byl realizován prostřednictvím aplikace Instant Research agentury Ipsos ve dnech 29. května až 3. června 2024 na 1000 respondentech v České republice.

Více informací o trendech v kyberbezpečnosti pro širokou veřejnost najdete například v online magazínu Dvojklik.cz nebo v online magazínu o IT bezpečnosti pro firmy Digital Security Guide. Nejčastějším rizikům pro děti na internetu se věnuje iniciativa Safer Kids Online, která má za cíl pomoci nejen jejich rodičům, ale také například učitelům či vychovatelům zorientovat se v nástrahách digitálního světa.

Společnost ESET ve spolupráci s kyberbezpečnostními odborníky dále připravuje podcast True Positive. Vysvětlení aktuálních kyberbezpečnostních pojmů a trendů najdete dále na stránkách Slovníku ESET.

Společnost ESET již od roku 1987 vyvíjí bezpečnostní software pro domácí i firemní uživatele. Drží rekordní počet ocenění a díky jejím technologiím může více než miliarda uživatelů bezpečně objevovat možnosti internetu. Široké portfolio produktů ESET pokrývá všechny populární platformy, včetně mobilních, a poskytuje neustálou proaktivní ochranu při minimálních systémových nárocích.

ESET dlouhodobě investuje do vývoje. Jen v České republice nalezneme tři vývojová centra, a to v Praze, Jablonci nad Nisou a Brně. Společnost ESET má lokální zastoupení v Praze, celosvětovou centrálu v Bratislavě a disponuje rozsáhlou sítí partnerů ve více než 200 zemích světa.

Lucie Mudráková
Specialistka PR a komunikace
ESET software spol. s r.o.
tel: +420 702 206 705
lucie.mudrakova@eset.cz

<https://www.eset.com/cz/o-nas/pro-novinare/tiskove-zpravy/pruzkum-eset-cesi-chteji-obcansky-pruka-z-v-chytrem-telefonu-aplikaci-edoklady-chce-vyuzivat-polovina-z-nas>